

QORTI CIVILI, PRIM AWLA MALTA

**ONOR. IMHALLEF
PACE RAYMOND C.**

Seduta tat-28 ta' Novembru, 2002

Citazzjoni Numru. 1533/2001/1

**Natasha Satariano mart Wayne Satariano minnu
legalment separata.**

vs

Wayne Satariano

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewgu fis-sbatax (17) ta' Dicembru tas-sena elf, disa' mijha u disgha u tmenin (1989) fil-Knisja ta' St. Patrick's, tas-Sliema, Malta, skond kif jirrizulta waqt it-trattazzjoni;

Kopja Informali ta' Sentenza

U illi l-kunsens tal-kontendenti kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenziali tagħha;

U illi l-kunsens tal-konvenut kien vizzjat b'anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli ghall-konvenut li jaqdi l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg;

U illi l-kunsens tal-kontendenti nkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wieħed jew aktar mill-elementi essenziali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg;

U dana kollu kif jirrizulta waqt it-trattazzjoni;

U illi għalhekk, iz-zwieg iccelebrat bejn il-kontendenti fis-17 ta' Dicembru 1989 huwa null u bla effett a tenur tal-**artikolu dsatax (19) sub-incizi 1, (d) u (f) tal-Att dwar iz-Zwieg (Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta);**

Illi l-istess attrici talbet lil din l-Onorabbi Qorti sabiex:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg iccelebrat bejn il-kontendenti fis-17 ta' Dicembru tas-sena elf disa' mijha u disgha u tmenin (1989) huwa null u bla effett skond il-ligi u għalhekk tordna li ssir l-annotazzjoni opportuna fl-att taz-Zwieg relattiv.

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta ngunta ('corregge' /-konvenut ngunt) minn issa għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 4 tal-process;

Rat il-verbali tas-6 ta' Frar 2002 fejn il-kawza giet differita biex tkompli tinstema' minn din il-Qorti kif prezentament presjeduta mill-Onor. Imhallef Raymond C. Pace; tat-18 ta' April 2002 fejn Dr. Lorraine Schembri Orland ghall-attrici tat ruhha b'notifikata bl-avviz tas-smiegh tal-kawza. Inagħta digriet tal-affidavits tal-partijiet b'terminu ta' tletin

(30) gurnata kull wiehed; tas-26 ta' Gunju 2002 fejn il-Qorti estendiet it-terminu ghall-prezentata tal-affidavits b'erbghin (40) gurnata, filwaqt li l-kawza giet differita għat-28 ta' Novembru 2002 għas-sentenza.

Rat li l-konvenut gie debitament notifikat izda baqa' ma pprezenta ebda nota tal-eccezzjonijiet u għalhekk baqa' kontumaci.

Rat in-nota tal-attrici datata 22 ta' Lulju 2002 fejn permezz tagħha pprezentat affidavit tagħha stess.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(A) PROVI ATTRICI.

Illi fl-affidavit tagħha **l-attrici** sostniet li:-

"Nikkonferma d-dikjarazzjoni tieghi annessa mac-citazzjoni fl-ismijiet Natasha Satariano vs Wayne Satariano".

"Jien u l-konvenut izzewwigna fis-17 ta' Dicembru 1989 fil-Knisja ta' St. Patrick's Sliema. iien kelli 21 sena filwaqt li Wayne kelli tmintax (18)-il sena".

"Kont iltqajt mieghu biss ftit xhur qabel iz-zwieg u sirna hbieb. Wara ftit hrigit tqila. La jien u lanqas il-konvenut ma konna preparati għal din l-eventwalita' u t-tnejn li ahna xxukkajna ruhna meta kkonfermajt li kont qed nistenna tarbija. Sa' dak iz-zmien zgur ma kellna ebda pjani li nizzewgu u nibnu hajja flimkien fiz-zwieg. Konna it-tnejn zghar u ridna ngawdu z-zogħżija tagħna. Għalina dak iz-zmien, il-hajja kienet biss divertiment. Ma konniex qed infaddlu u konna nghixu ghall-mument"

"Il-genituri taghna haduha bi kbira meta ghidnilhom bit-tqala. Il-genituri ta' Wayne spicca biex qalulu biex jitlaq mid-dar taghhom u kellu jigi jghix mieghi".

"Il-genituri rispettivi taghna kienet ltaqghu bejniethom biex jippruvaw isibu soluzzjoni u ddecidew ghalina li jien u Wayne kellna nizzewgu. Dik kienet l-unika triq u hekk kellna naghmlu sabiex it-tarbija tkun tista' titwieleed fiz-zwieg".

"Izda ahna ma konniex nippjanaw ghaz-zwieg. Ma konniex nippjanaw ghall-futur jew niddiskutu kif ser nibnu hajja mizzewga soda u stabbli. Lanqas kellna flus imfaddlin u konna dipendenti l-aktar fuq il-genituri tieghi ghall-finanzi u biex ikollna dar xieraq fejn nghixu".

"Jien accettajt li nizzewweg sabiex binti titwieleed fiz-zwieg. Il-genituri tieghi rieduni niehu dan il-pass. Tant kont ghaddejja minn tensjoni minhabba l-inwicket tat-tqala li hallejt lill-genituri taghna jiddeciedu ghalina. Zgur li dak iz-zmien ma kontx ippreparata ghar-responsabilitajiet taz-zwieg u tal-hajja mizzewga u ma għaraftx sew għalxiex kont dieħla meta għamilt dak il-pass".

"Nghid ukoll li l-genituri ta' Wayne, ghalkemm qablu li z-zwieg kien l-uniku soluzzjoni għalina, baqghu jikkrejaw hafna problemi għalija u għal Wayne u tensjoni kemm qabel iz-zwieg kif ukoll wara. Dan ukoll serva biex zdied mal-apprensjoni u l-inkwiet li kont sibt ruhi fi".

"Ahna ma konniex sifirna ghall-'honeymoon'. Nista' nghid li l-problemi bejnieta bdew sa' mill-bidu nett. Wayne kien iħobb il-hbieb u l-kumpanija u sahansitra stiedien il-hbieb tieghu biex jigu jiltaqghu magħna Ghawdex meta konna fuq il-'honeymoon' tagħna. Hu minn dejjem kien fittex il-kumpanija u l-hrug. Is-sitwazzjoni marret mill-hazin għall-aħħar meta twieldet it-tifla, Jade, li twieldet fit 3 ta' Mejju 1990, u kont nispicca wahdi bit-tarbija id-dar filwaqt li hu kien johrog u jiddeverti".

"Wayne ma' kienx iħobb jerfa' r-responsabbilita' għat-trobbija jew għall-kura tat-tifla. Meta t-tifla kienet tibki, jew

ma tkunx tiflah, Wayne ken ifittex johrog jew inkella jintefa' quddiem it-television u ma jaghtini ghajnuna ta' xejn".

"Konna nargumentaw ta' spiss minhabba il-hrug tieghu. Meta kien ikollna okkazjoni li nohorgu, konna nispiccaw nillitigaw fuq ix-xejn. Wayne kien possessiv hafna u minkejja li kellna problemi finanzjarji, kien xorta wahda jonfoq il-flus fil-hela minghajr ma jahseb ghal li jista' jinqala' u specjalment ghall-piz tal-familja".

"Minhabba il-problemi finanzjarji spiccajt biex kelli nbiegh il-karozza li kien xtrali missieri sabiex nghin kif nista'. Billi ma kellix mezzi ta' trasport, aktar u aktar hassejtni priguniera wahdi fid-dar. Ghall-bidu konna krejna 'studio flat' go Bahar ic-Cagħaq. Izda minhabba li kont qed insib ruhi wahdi bit-tarbija `i bogħod minn kull ghajnuna, iddecidejna li nikru appartament is-Swiegi, vicin id-dar tal-genituri tieghi. Izda ma tantx domna hemm peress li l-finanzi ma kienu jippermettulna nkomplu nikru, u kellna nirrikorru għand il-genituri tieghi li offrewlna li nghixu magħhom".

"Ir-relazzjonijiet tagħna komplew jehzienu sakemm ma stajniex inkomplu nghixu flimkien izqed u sseparajna b'kuntratt ta' separazzjoni f' Jannar 1992 wara biss sentejn ta' zwig".

(B). PRINCIPI LEGALI.

Illi dawn il-premessi attrici huma kkontemplati fl-**Artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** u cjoe` l-Att dwar iz-Zwieg.

Illi l-attrici tissottometti illi z-zwieg bejnhha u bejn il-konvenut assenti għandu jigi dikjarat null *inter alia* a bazi ta' l-**Artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255** li jghid:

"(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tagħha, jew b'anomalija psikologika serja li tagħmilha

mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg".

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga' kellha okkazjoni tezaminah, u ghalhekk tagħmel referenza għas-sentenza "**Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar-gia` Borg**" (Cit. Nru. 1564/97/RCP – deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi fis-sentenza "**Kevin Spiteri vs Avukat Dr Renzo Porella Flores et noe**" (Cit. Nru. 2443/97/RCP – deciza 18 ta' Jannar 2000) il-Qorti għamlet referenza għall-espozizzjoni ta' **Viladrich**:

"Thus, there is grave lack of discretion of judgement when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring" (**Viladrich, P.J., "Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated."** (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma "*the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is*

important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics" (Viladrich, P.J., op.cit., p. 687).

Illi wkoll fis-sentenza "**Alexandra sive Sandra Farrugia vs Raymond Farrugia**" (P.A. (VGD) 10 ta' Settembru 1997) inghad wkoll li:

"Kwantu għad-difett serju ta' diskrizzjoni ta' gudizzju – Art. 19 (1) (d) – biex ikun hemm nuqqas serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju jrid ikun hemm inkapacita' psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jagħraf u jirrifletti, jew li jiddeciedi liberalment, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali ("Isabelle Zarb vs Stephen Attard" – P.A. 21 ta' Novembru 1995). Mhix għalhekk kwistjoni ta' nkompatibilita' ta' karattru, jew ta' decizjoni jew decizjonijiet zbaljati. Il-paragrafu (d) ikompli jitkellem dwar "anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg". Il-Qorti tossegħa li l-ligi tagħna tirrikjedi mhux biss anomalija psikologika tkun wahda serja, izda li tkun tagħmilha mpossibbli mhux semplicement difficli, li wieħed jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg ossia jassumihom".

Illi għalhekk b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju l-legislatur ma riedx ifisser semplicement kwaliasi stat ta' mmaturita` li parti jew ohra fiz-zwieg tista' tkun fiha fil-mument li jingħata l-kunsens reciproku ("**Nicholas Agius vs Rita Agius già Caruana**" – P.A. (VDG) tal-25 ta' Mejju, 1995).

Illi li kieku l-legislatur irrikjeda maturita` shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. Innuqqas ta' *discretio judicii* hu kuncett guridiku ntrinsikament marbut mal-kapacita` ta' parti jew ohra fiz-zwieg li tagħti l-kunsens liberu u xjenti tagħha għar-rabta

taz-zwieg. Kif jispjega l-gurista **Colagiovanni** meta sostna li:-

“Il matrimonio, in quanto patto ossia “foedus” richiede una capacita` intellettuale e volitiva al di sopra di ogni altro contratto che e` per lo meno rescindibile, in casi determinati dalla legge, richiede quindi una integrita` di mente e di liberta`, dato che si tratta di assumersi una “servitus” per tutta la vita” (**Forum, 1990**, Vol. 1 part I, p. 72).

Illi pero`, kif gia’ inghad, b’immaturita` jew difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju d-dottrina u l-gurisprudenza *“non si riferiscono ad una piena e terminale maturita`, non esigono nei nubenti una conoscenza perfetta ed esaustiva di cio` che comporta il matrimonio, non richiedono una preveggenza chiara ed assoluta di cio` che puo` compartare la vita coniugale, ne` un perfetto equilibrio volitivo-affettivo, ne` infine una conoscenza perfetta delle motivazioni della scelta matrimoniale. Ecco perche` riesce piu` appropriato l’ uso del termine discrezione di giudizio, che fa riferimento ad un certo discernimento ma non implica il raggiungimento di una maturita` piena”* (**Pompedda, M.F., “Il Consenso Matrimoniale in Grochlewski” – Pompedda – Zaggia, “Il Matrimonio nel Nuovo Codice di Diritto Canonico”** (Padova, 1984), p. 46).

Illi kif gie affermat diversi drabi minn din il-Qorti, inkluz fissentenza **“Alessandra sive Sandra Mc Monagle qabel Mamo vs Mario Mamo”** (P.A. (VDG) 26 ta’ Ottubru 2000) ikun hemm id-difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju fis-sens ta’ l-ewwel parti tal-paragrafu (**d**) imsemmi kemm-il darba jirrizulta li, *“fil-mument ta’ l-ghoti tal-kunsens matrimoniali, parti jew ohra tkun priva b’mod sostanziali, ossia gravi, minn dik il-fakolta` kritiko-estimativa jew kritiko-valutativa dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg, jew minn dik il-maturita` affettiva li hija presuppost ghal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Id-difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju, ghalhekk, ma hux semplicement nuqqas ta’ hsieb, nuqqas ta’ riflessjoni; anqas ma jfisser li wiehed jagħmel ghazliet jew jiehu decizjonijiet zbaljati –*

*infatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettament kompatibbli ma' diskrezzjoni ta' gudizzju" (ara, "**Emanuel Camilleri v. Carmen Camilleri**", P.A., 10 ta' Novembru 1995)".*

Illi l-istess sentenza tkompli tghid "*li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficientement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizzarejjed jew ma tkunx irriflettiet bizarrejjed fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenziali tal-hajja mizzewga, ma jammontax necessarjament ghal difett (serju) ta' diskrezzjoni ta' gudizzju ("Selina-Maria Vella Haber v. Joseph Gatt", P.A., 15 ta' April 1996)".*

Illi ghalhekk biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kif ravvizat **fl-artikolu 19 (1) (d)** irid ikun hemm l-inkapacita` psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku/psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jaghraf u jirrifletti, u li jiddeciedi liberament, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (ara f'dan is-sens, fost ohrajn, "**Jacqueline Cousin v. Bernard Simler**", P.A., 3 ta' Gunju 1998; "**Roseanne Cassar v. Kenneth Cassar**", P.A. 19 ta' Ottubru 1998; u "**Carmelo Grima v. Mary Andrews**", P.A., 2 ta' Novembru 1998).

Illi proprju ghalhekk ukoll il-legislatur jirrikjedi li d-difett ta' diskrezzjoni jrid ikun wiehed serju u l-anomalija psikologika tkun wahda serja.

Illi kif jispjega **Bersini**, id-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f'zewg elementi distinti izda konkorrenti u interdipendenti:-

"La piena avvertenza e il deliberato consenso La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettuale, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturità di giudizio e la maturità affettiva La maturità di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all' atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturità affettiva comporta generalmente quella

adeguata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotività che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volontà e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo così una mancanza di consenso libero (immaturità affettiva) e ponderato (immaturità di giudizio)" (Bersini, F., "Il Diritto Canonico Matrimoniale." (Torino, 1994), p. 97).

Illi l-istess awtur, imbagħad ikompli jispjega dwar kemm irid ikun serju d-difett ta' diskrezzjoni biex wieħed ikun jista' jghid li hemm id-difett fil-kunsens u l-konsegwenti nullità` taz-zwieg:-

"Se ci si chiede quale grado di discrezione di giudizio possa ritenersi proporzionato al matrimonio, rispondiamo anzitutto che, sia per la conoscenza intellettiva come per la deliberazione volitiva, dovrà essere maggiore di quello richiesto per peccare mortalmente e per stipulare gli altri contratti. Il motivo sta nel fatto che il consenso matrimoniale riguarda obbligazioni che si proiettano nel futuro ed è ordinato all'assunzione di uno stato di vita che incide su tutta l'esistenza con un contratto perpetuo e irriscendibile che comporta una serie di gravi obblighi ad esso inerenti. Per dare un valido consenso, non è sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa è il matrimonio; è necessaria la maturità di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, è necessaria la discrezione non tanto per l'atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell'atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico, religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l'età prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrare, per qualsiasi motivo, la capacità intellettuale e volitiva sopra

descritta sia gravamente alterata o addirittura mancante, si dovrà ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio” (ibid. pp. 97-98).

Illi hawnekk il-Qorti, pero`, tixtieq tippreciza li ghazla libera, kunsens hieles, ghar-rabta taz-zwieg mhux sinonimu mal-kuncett ta’ ghazla facili, u dan kif gja’ gie ndikat fis-sentenzi fuq kwotati, tant li nghad li:-

“... . . . se il soggetto non e` in grado di superare [i] condizionamenti interiori, allora si dira` che la scelta di lui non e` stata libera; lo sara` invece qualora pur pressato da tali impulsi provenienti dal proprio psichismo, da un’ affettività` non sufficientemente matura o anomala, e quindi anche di fronte a conflitti interiori, sara` stato capace di superarli, di dominarli razionalmente, di scegliere con autonomia In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioe` col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica societa` coniugale, sia nei riguardi dell’ altra parte sia nei riguardi della prole” (**Pompedda, M.F., “Incapacita` di Natura Psichica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento.”** (Bologna, 1991), pp. 231, 233).

Illi kwantu għad-difett fil-kunsens dovut ghall-anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg, il-ligi tagħna, bhad-dritt kanoniku (**Can. 1095 (3)**) tirrekjedi mhux semplici diffikulta` izda mpossibilita` li wieħed jaqdi ossia jassumi l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg. Inkapacita` jew impossibilita` vera f'dan il-kuntest hi ipotizzabbli biss fil-prezenza ta’ anomalija psikologika serja li, independentement minn kif wieħed jagħzel li jiddefiniha jew jiklassifikaha fil-kamp tal-psikjatrija jew tal-psikologija, tintakka sostanzjalment il-kapacità` “di intendere e/o di volere”. “L’incapacita` di assumere gli oneri essenziali della vita coniugale”, jghid il-**Bersini**, “rende la persona inabile al matrimonio, anche nell’ ipotesi che al momento di contrarre le nozze abbia

avuto la discrezione di giudizio sufficiente per un valido consenso" (op. Cit., p. 99).

Illi ghal dak li jirrigwarda l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-Kap. 255, dawn l-obbligazzjonijiet essenziali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg.

Illi dawn huma "*the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics*" (**Viladrich, P.J.**, op. Cit., p. 687).

Illi tal-istess portata huma s-sentenzi "**Anthony Gaffiero vs Juanita Gaffiero nee' Sultana**" (P.A. (VDG) 17 ta' Novembru 2000 u "**Anna Galea v. John Walsh**", P.A. (VDG) tat-30 ta' Marzu 1995). Inerenti, ghalhekk, f'dawn l-obbligazzjonijiet hemm l-obbligu tal-partijiet li jaghtu lilhom infushom lil xulxin fit-totalita` taghhom sabiex tigi stabbilita bejniethom "*the community of life and love*".

Illi fl-ahharnett din il-Qorti taghmel riferenza ghal dak li nghad fis-sentenza fl-ismijiet "**Nathalie O'Toole vs Patrick O'Toole**" (P.A. (N.A.) 25 ta' Marzu 2002) fejn inghad li:-

"Il-kunsens moghti fiz-zwieg skond din l-istess gurisprudenza mhuwiex dak il-kunsens semplici rikjest fil-kuntratt in generali ghaliex il-kuntratt taz-zwieg huwa wiehed "sui generis" u ta' ordni pubbliku. Illi ghalhekk il-

partijiet f'kuntratt ta' zwieg mhux biss irid ikollhom il-kapacita' li jagtu dak il-kunsens, izda li l-istess irid jigi moghti bl-aktar mod liberu u xjenti ghal dak kollu li tirrikjedi r-rabta taz-zwieg. Il-kuntratt taz-zwieg għandu jigi apprezzat mhux biss bl-ghajnejn oggettivi tal-ligi, izda jrid isib is-sinifikat tieghu fir-relazzjonijiet ta' koppja u l-iskop ahhari taz-zwieg, cjo'e' li tnejn minn nies jagħtu lilhom nfushom lil xulxin ad eskluzjoni ta' kollox u kulhadd. Meta għalhekk għal xi raguni jew ohra dak il-kunsens ma jkunx gie moghti bil-konoxxenza shiha ta' dak li jgib mieghu z-zwieg, allura jinholoq dubju kemm dak il-kuntratt matrimonjali huwa wieħed validu."

Illi kif ingħad fis-sentenza **“Al Chahid vs Mary Spiteri”** (P.A. (RCP) 5 ta’ Gunju 2002) inoltre l-kunsens irid ikun wieħed tali li permezz tieghu l-parti li tesprimih trid tkun konxja ta’ l-obbligi, id-dmirijiet u r-responsabbiltajiet li ggib magħha l-hajja mizzewga bhal ma huma l-elementi ta’ unjoni permanenti, esklussiva w irrevokabbli.

Illi dawn il-principji kollha gew kkonfermati f’diversi sentenzi mogħtija minn din il-Qorti nkluzi **“Maria Rita Calleja vs Mohamed Ben Mohamed Khemiri”** (P.A. (RCP) 17 ta’ Frar 2000); **“Nicolai Balzan vs Simone Cremona”** (P.A. (RCP) 9 ta’ Marzu 2000); **“Ousama Sadalah vs Doris Tanti”** (P.A. (RCP) 4 ta’ April 2000); **“Josephine Gabriel vs Dr. Georg Sapiano et nomine”** (P.A. (RCP) 8 ta’ Novembru 2000); **“Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro”** (P.A. (RCP) l-1 ta’ Frar 2001); **“Mazen Dadouch vs Maria Dadouch xebba Galea”** (P.A. (RCP) 22 ta’ Marzu 2002); **“Albert Grech vs Josette Grech”** (P.A. (RCP) 30 ta’ April 2002); **“Marco Tanti vs Catherine Azzopardi”** (P.A. (RCP) 30 ta’ Mejju 2002); u **“Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia”** (P.A. (RCP) 29 ta’ Mejju 2002) fost ohrajn.

Illi min-naha l-ohra fl-**Artikolu 19 (1) (f)** jingħad ukoll li z-zwieg ikun null:

19 (1) (f) “jekk il-kunsens ta’ xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta’ xi

wiehed jew aktar mill-elementi essenziali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg".

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza "**Nicolai Balzan vs Simone Cremona**" minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta' Marzu 2000) u "**Mark Spiteri vs Susan Margaret Spiteri**" (P.A. (RCP) 27 ta' Frar 2001) u a skans ta' ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza "**Theresa Taguri nee` Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe**" (Cit. Nru. 3130/96/NA – deciza P.A. (NA) fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:-

"Fl-interpretazzjoni ta' dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti tagħna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex neccesarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttamente izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta' xi parti fil-perjodu mmedjatamente qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens".

Illi tal-istess portata hija s-sentenza "**Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro**" (P.A. (RCP) I-1 ta' Frar 2001); "**Joseph Gabriel vs Dr. Georg Sapiano nomine**" (P.A. (RCP) 8 ta' Novembru 2000); "**Carmen El Shimi għa Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi**" (P.A. (NA) 20 ta' Gunju 2000); "**Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim**" (P.A. (NA) 31 ta' Mejju 2000); "**Ousama William Hfez Sadallah vs Doris Dalli**" (P.A. (RCP) 4 ta' April 2000) u "**Albert Grech vs Josette Grech**" (P.A. (RCP) 30 ta' April 2002 Cit. Nru. 793/01/RCP).

Illi applikati dawn il-principji ghall kaz de quo jirrizulta mill-provi prodotti li l-partijiet izzewgu fis-17 ta' Dicembru 1989 meta l-attrici kellha wiehed u ghoxrin (21) sena u l-konvenut kellhu tmintax (18)-il sena, u l-unika raguni li waslet lill-istess kontendenti ghaz-zwieg kienet li l-attrici nqabdet tqila, tant li zzewgu fi ftit xhur, u dan wara anke l-inkwiet li kellhom mal-genituri tagħhom, li rrinfacjati b'dan il-fatt irreagixxew ghall-istess b'mod mhux għal kollo pozittiv, tant li l-genituri tal-konvenut kecċew lill-istess

binhom mid-dar taghhom u mar jghix għand il-genituri tal-atrīci. Fil-fatt l-genituri rispettivi tal-istess partijiet kienu Itaqghu bejniethom u huma hadu d-deċizjoni li l-kontendenti kellhom għalhekk jizzewgu.

Illi fil-fatt l-atrīci spjegat ruhha b'dan il-mod:-

“Jien accettajt li nizzewweg sabiex binti titwieleq fiz-zwieg. Il-genituri tieghi rieduni niehu dan il-pass. Tant kont għaddejja minn tensjoni minħabba l-inwkiek tat-tqala li hallejt lill-genituri tagħna jiddeciedu għalina. Zgur li dak iz-zmien ma kontx ippreparata responsabbilitajiet taz-zwieg u tal-hajja mizzewga u ma għaraftx sew għalxiex kont diehla meta għamilt dak il-pass”.

Illi minn dan kollu jirrizulta li in verita' dan mhux biss ma kienx zwieg xejn izda l-partijiet ma kellhom l-ebda idea x'inhu zwieg, u ma hijex kwistjoni biss li l-partijiet ma kienux preparati, izda li addirittura l-istess konjugi gew imgeħħla jidħlu ghaz-zwieg minħabba eghmilhom u wkoll ipprezzati mill-genituri rispettivi tagħhom, li ddecidew għalihom li ssir l-istess unjoni, għaliex hekk kien hemm bzonn sabiex l-istess minuri jitwieleq fiz-zwieg.

Illi fil-fatt mill-provi prodotti ma jirrizultax li kien hemm skop iehor għaliex l-istess partijiet dahlu għal dan iz-zwieg, anzi jidher li wara l-istess avveniment l-partijiet xorta baqghu jghixu sa certu punt hajjithom, ghalkemm l-atrīci hadet hsieb l-istess minuri bla ma sabet ebda ko-operazzjoni mill-konvenut, li kien mohhu fl-affarrijiet tieghu u kien aktar jagħti kaz il-hbieb tieghu, tant li l-hajja hekk imsejha ta' mizzewgin sfaccat u l-partijiet adirittura sseparaw konsensjalment b'kuntratt datat Jannar 1992 wara biss sentejn taz-zwieg.

Illi kif ingħad fis-sentenza “**Natasha Xeureb vs Randolph Xeureb**” (P.A. (RCP) 26 ta' Novembru 2002) jidher għalhekk li l-partijiet kellhom il-kunsens tagħhom vizzjat peress li kellhom difett serju ta' diskrezzjoni fuq il-hajja mizzewga u wkoll l-kunsens tagħhom inkiseb bl-esklussjoni pozittiva taz-zwieg għaliex in verita' ma kien hemm ebda kunsens liberu tal-partijiet għall-istess għaqda

legali u “*dan ghaliex iz-zwieg ma huwiex formalita’ u lanqas kuntratt kwalunkwe ghall-haga specifika, izda huwa mpenn ta’ hajja shiha moghtija minn parti lill-ohra u vice versa, li jigi trasmess lill-frott tal-istess zwieg, jekk Alla jippermetti u jzewwaq tali zwieg bl-istess frott. Dan huwa l-kuncett veru taz-zwieg u l-element essenziali tal-istess, li minghajru l-ebda zwieg ma jista’ jissussisti specjalment fil-hajja moderna tal-llum fejn it-tentazzjonijiet huma kbar, u dan appart i d-diffikultajiet tal-hajja nnifisha, li anke jekk wiehed joqghod attent xorta ser jiltaqa’ maghhom*”.

Illi mill-provi prodotti, jirrizulta ghalhekk li l-unika raguni ghaliex l-istess partijiet dahlu ghaz-zwieg kien biss ghaliex l-attrici harget tqila, b’dan li l-istess partijiet ippruvaw jirrangaw dak li huma u huma biss ghamlu bejniethom billi ghamlu zball akbar ghaliex dahlu ghal din l-unjoni, bla ma kellhom il-kunsens necessarju ghall-istess bl-elementi kif indikati fil-gurisprudenza kopjuza fuq indikata; u dan appart li bl-agir taghhom qabel iz-zwieg huma eskludew l-elementi essenziali tal-istess zwieg, u jekk mhux kollha, il-gran parti taghhom, *stante li ma kien hemm ebda legami ta’ mhabba lejn xulxin, u lanqas ix-xewqa, u l-intenzjoni li dawn jghixu ghal xulxin u ghal uliedhom*. Xejn minn dan, kien hemm biss skop wiehed u cjoe’ li l-minuri jitwieleed fiz-zwieg u xejn izjed, tant li jidher li huma cedew ukoll ghall-pressjoni li saret mill-genituri rispettivi taghhom biex jizzewgu, fejn anke wara z-zwieg huma baqghu jghixu kull wiehed u wahda ghal rashom, u fil-maggior parti taz-zwieg, għand il-genituri tal-attrici, tant li meta ppruvaw jghixu għal rashom dak li l-partijiet sejhu bhala zwieg, sfaxxa għal kollo, u fl-ahhar il-partijiet isseparaw f’Jannar 1992. (**“Sarah Mifsud Scicluna vs Christopher Mifsud”** (P.A. (RCP) 26 ta’ Novembru 2002; **“Louise Vella vs Louis Vella”** (P.A. (RCP) 27 ta’ Novembru 2002).

Illi għalhekk fid-dawl ta’ dan kollu hija l-opinjoni ta’ din il-Qorti li t-talba attrici għandha tigi milqugħha *ai termini tal-artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255*, għar-ragunijiet imputabbi liz-zewg partijiet.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta'** u **tiddeciedi**, billi fil-kontumacija ta-konvenut, **tilqa'** t-talba **attrici** b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg iccelebrat bejn il-kontendenti fis-17 ta' Dicembru tas-sena elf disa' mijas u disgha u tmenin (1989) huwa null u bla effett skond il-ligi u dan skond id-disposizzjonijiet tal- **artikolu 19 (1) (d) u (f)** **tal-Kap 255**, u ghalhekk tordna li ssir l-annotazzjoni opportuna fl-att taz-Zwieg relativ.

Bl-ispejjez tal-kawza jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet.

Moqrija.

**Onor. Imhallef Raymond C. Pace LL.D.
28 ta' Dicembru 2002**

**Mario Debono
Deputat Registratur
28 ta' Dicembru 2002**